

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ З
ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ (6–9 КЛАСИ, НУШ)
Ужгородський ліцей ім. Августина Волошина Ужгородської міської ради
Закарпатської області
2026/2027 навчальний рік**

1. Нормативна основа

Оцінювання результатів навчання учнів 6–9 класів із громадянської освіти здійснюється відповідно до:

1. Закону України «Про освіту».
2. Закону України «Про повну загальну середню освіту».
3. Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898.
4. Наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів».
5. Наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти».
6. Чинної модельної навчальної програми «Громадянська освіта. 6–9 класи» та розробленої на її основі навчальної програми, за якою працює заклад освіти.
7. Освітньої програми Ужгородського ліцею ім. Августина Волошина на 2026/2027 навчальний рік.

Оцінювання ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному, особистісно орієнтованому підходах, принципах демократії, поваги до прав людини, верховенства права, недискримінації та академічної доброчесності.

2. Мета та загальні підходи до оцінювання

Оцінювання результатів навчання з громадянської освіти спрямоване на визначення рівня сформованості громадянської компетентності учнів, їхньої здатності розуміти суспільні процеси, аналізувати соціальні явища, користуватися інформацією, обґрунтовувати власні судження та брати відповідальну участь у житті демократичного суспільства.

Основними завданнями оцінювання є визначення здатності учнів:

- розуміти основні громадянські та суспільствознавчі поняття;
- пояснювати значення прав і свобод людини;
- розуміти принципи демократії та верховенства права;
- аналізувати суспільні явища та процеси;
- розрізняти права, обов'язки й відповідальність;
- розуміти особливості функціонування держави та місцевого самоврядування;
- аналізувати приклади громадянської участі;
- критично оцінювати інформацію;
- розпізнавати маніпуляції та дезінформацію;
- аналізувати суспільні проблеми;
- аргументувати власну позицію;
- брати участь у конструктивному діалозі;
- розуміти причини конфліктів і способи їх мирного врегулювання;
- розробляти пропозиції для розв'язання проблем громади;

• дотримуватися принципів поваги до людської гідності та недискримінації.
Оцінювання здійснюється за **12-бальною шкалою** відповідно до очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою.

3. Основні групи результатів навчання

Група 1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

У межах громадянської освіти оцінюється здатність учня розуміти розвиток суспільства, встановлювати взаємозв'язки між суспільними процесами, пояснювати вплив історичних і просторових чинників на сучасне громадське життя.

Основні показники:

- розуміння змін у розвитку суспільства;
- пояснення виникнення та розвитку суспільних інституцій;
- встановлення зв'язків між історичними подіями та сучасними процесами;
- розуміння розвитку демократичних ідей;
- аналіз змін у становищі людини в суспільстві;
- розуміння розвитку прав людини;
- визначення ролі держави та громад у суспільному житті;
- пояснення впливу історичного досвіду на сучасні громадянські цінності;
- порівняння суспільних явищ;
- формулювання обґрунтованих висновків.

Завдання цієї групи добираються відповідно до очікуваних результатів, передбачених конкретною навчальною програмою громадянської освіти.

Група 2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Оцінюється здатність учня знаходити, аналізувати, порівнювати, критично оцінювати та використовувати суспільствознавчу інформацію.

Основні показники:

- пошук інформації в різних джерелах;
- робота з нормативно-правовими документами;
- розуміння змісту суспільствознавчих текстів;
- аналіз повідомлень засобів масової інформації;
- розрізнення фактів і суджень;
- визначення достовірності інформації;
- розпізнавання маніпуляцій;
- аналіз статистичних даних;
- порівняння різних позицій;
- визначення причин і наслідків суспільних явищ;
- аргументування висновків;
- відповідальне використання інформації.

Група 3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Оцінюється здатність учня співпрацювати, аргументовано висловлювати громадянську позицію, поважати права інших людей і брати участь у розв'язанні суспільних проблем.

Основні показники:

- розуміння громадянських прав і обов'язків;
- знання демократичних принципів;
- повага до людської гідності;

- розуміння принципу рівності;
- розпізнавання дискримінації;
- здатність вести аргументований діалог;
- уміння враховувати різні погляди;
- конструктивна співпраця;
- аналіз суспільних проблем;
- пропонування громадянських ініціатив;
- розуміння механізмів громадянської участі;
- формулювання обґрунтованої громадянської позиції;
- оцінювання наслідків громадянських рішень.

Оцінюються продемонстровані знання, уміння, аргументація та результати навчальної діяльності, а не політичні чи особисті переконання учня.

4. Загальні рівні результатів навчання

Рівень	Бали	Узагальнена характеристика
Початковий	1–3	Учень розпізнає окремі суспільствознавчі поняття, називає основні права й обов'язки, відтворює елементарні відомості, виконує прості завдання переважно за допомогою вчителя.
Середній	4–6	Учень розуміє основні громадянські поняття, пояснює прості суспільні ситуації, аналізує інформацію за зразком, визначає окремі причини й наслідки суспільних явищ.
Достатній	7–9	Учень переважно самостійно аналізує суспільні проблеми, працює з інформацією, пояснює громадянські права та механізми участі, аргументує власну позицію й формулює обґрунтовані висновки.
Високий	10–12	Учень самостійно аналізує складніші суспільні ситуації, критично оцінює джерела, порівнює різні позиції, обґрунтовує рішення, прогнозує наслідки та пропонує реалістичні способи розв'язання громадянських проблем.

Наведена таблиця є предметно адаптованим узагальненням рівнів оцінювання. Повні офіційні загальні критерії за кожним балом визначено наказом МОН № 722.

5. Критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності

5.1. Усні відповіді

Оцінюються:

- правильність і повнота відповіді;
- розуміння громадянських понять;
- використання суспільствознавчої термінології;
- знання основних прав людини;
- пояснення демократичних принципів;
- наведення прикладів;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- логічність викладу;
- аргументованість суджень;
- самостійність висновків.

5.2. Аналіз суспільних ситуацій та громадянських кейсів

Оцінюються:

- правильність розуміння ситуації;
- визначення суспільної проблеми;
- аналіз обставин;
- розпізнавання порушень прав людини;
- визначення прав і обов'язків учасників;
- аналіз можливих способів дій;
- оцінювання наслідків;
- обґрунтування рішення;
- розуміння можливостей законного захисту прав;
- формулювання висновків.

Прикладами можуть бути ситуації порушення прав дитини, дискримінації, булінгу, участі у шкільному самоврядуванні, взаємодії громадян із органами влади та розв'язання проблем громади.

5.3. Робота з Конституцією України та правовими документами

Оцінюються:

- правильність визначення відповідного документа;
- розуміння змісту правової норми;
- уміння знаходити необхідні положення;
- правильність використання правових понять;
- здатність пояснювати права й обов'язки;
- аналіз конкретної ситуації;
- застосування правових положень до навчального прикладу;
- розуміння законних способів захисту прав;
- обґрунтованість висновків.

Для роботи можуть використовуватися Конституція України, Конвенція ООН про права дитини, Загальна декларація прав людини та інші документи відповідно до навчальної програми.

5.4. Громадянські дискусії та дебати

Оцінюються:

- розуміння теми обговорення;
- правильність використання суспільствознавчих понять;
- чіткість сформульованої позиції;
- використання достовірних фактів;
- аргументованість висловлювань;
- здатність аналізувати контраргументи;
- логічність міркувань;
- повага до співрозмовників;
- конструктивність діалогу;
- формулювання висновків.

Під час оцінювання дискусій враховується якість аргументації, а не відповідність позиції учня поглядам учителя.

5.5. Робота з інформаційними джерелами та медіаграмотність

Оцінюються:

- правильність визначення інформаційного джерела;
- розуміння змісту повідомлення;
- розрізнення фактів, оцінок і припущень;
- визначення авторства;
- перевірка достовірності інформації;

- розпізнавання маніпулятивних прийомів;
- виявлення ознак дезінформації;
- порівняння різних джерел;
- аналіз впливу інформації на суспільство;
- аргументованість висновків.

5.6. Аналіз суспільних проблем

Оцінюються:

- правильність визначення проблеми;
- розуміння її причин;
- аналіз зацікавлених сторін;
- визначення можливих наслідків;
- добір інформації;
- аналіз альтернативних рішень;
- оцінювання їхніх переваг і недоліків;
- визначення можливостей громадянської участі;
- обґрунтування запропонованих дій;
- формулювання висновків.

5.7. Робота зі статистичною інформацією

Оцінюються:

- правильність читання таблиць;
- аналіз діаграм і графіків;
- порівняння суспільних показників;
- розуміння змісту статистичних даних;
- визначення тенденцій;
- аналіз можливих причин відмінностей;
- перевірка достовірності джерел;
- обґрунтування висновків.

5.8. Моделювання демократичних процедур

Оцінюються:

- розуміння мети процедури;
- знання основних демократичних принципів;
- правильність виконання навчальної ролі;
- розуміння правил голосування;
- дотримання визначеної процедури;
- здатність обґрунтувати рішення;
- конструктивна взаємодія;
- розуміння прав учасників;
- аналіз результатів;
- формулювання висновків.

Прикладами можуть бути моделювання виборів, засідань учнівського самоврядування, громадських слухань, роботи комісій, розгляду петицій та інших демократичних процедур.

5.9. Робота в парах і групах

Оцінюються:

- розуміння спільного завдання;
- здатність висловлювати пропозиції;
- аргументування власної позиції;
- конструктивне обговорення;

- уміння враховувати інші погляди;
- виконання навчальної ролі;
- участь у пошуку спільного рішення;
- представлення результатів;
- формулювання висновків.

Оцінюється індивідуальний внесок учня в досягнення очікуваних результатів навчання.

5.10. Письмові роботи та громадянські есе

Оцінюються:

- відповідність змісту темі;
- правильність використання понять;
- розуміння суспільної проблеми;
- чіткість тези;
- логічність викладу;
- використання фактів;
- аргументованість суджень;
- аналіз альтернативних позицій;
- самостійність висновків;
- дотримання академічної доброчесності.

5.11. Тестові та контрольні роботи

Оцінюються:

- правильність відповідей;
- розуміння громадянських понять;
- знання прав і обов'язків;
- розуміння демократичних принципів;
- здатність аналізувати суспільні ситуації;
- робота з інформаційними джерелами;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- аргументованість висновків.

Роботи можуть містити завдання з вибором відповіді, встановленням відповідності, визначенням послідовності, короткою та розгорнутою відповіддю, аналізом правових документів і громадянських ситуацій.

Кількість завдань, їхня складність, максимальна кількість балів і порядок переведення результатів у 12-бальну шкалу визначаються для конкретної роботи та повідомляються учням до її виконання.

5.12. Громадянські проєкти та соціальні дослідження

Оцінюються:

- актуальність визначеної проблеми;
- правильність формулювання мети;
- аналіз потреб громади;
- добір інформації;
- достовірність джерел;
- реалістичність запропонованих рішень;
- планування діяльності;
- самостійність;
- індивідуальний внесок;
- дотримання етичних норм;
- оцінювання очікуваних результатів;

- якість представлення проєкту;
- аргументованість висновків.

Прикладами можуть бути дослідження проблем шкільної громади, соціальні ініціативи, проєкти з прав людини, медіаграмотності, учнівського самоврядування, волонтерства та розвитку місцевої громади.

6. Особливості оцінювання в 6 класі

У 6 класі оцінювання спрямоване на формування базових уявлень про людину, суспільство, права й обов'язки та основи громадянської участі.

Відповідно до навчальної програми оцінюються:

- розуміння понять людини, особистості, суспільства;
- пояснення значення людської гідності;
- знання основних прав дитини;
- розуміння обов'язків;
- розпізнавання прикладів справедливості й несправедливості;
- знання основ співжиття в громаді;
- розуміння правил демократичного спілкування;
- аналіз нескладних суспільних ситуацій;
- розпізнавання дискримінації;
- розуміння значення співпраці;
- формулювання простих громадянських суджень.

7. Особливості оцінювання в 7 класі

У 7 класі оцінювання спрямоване на поглиблення розуміння суспільних відносин, демократії, прав людини та громадянської відповідальності.

Оцінюються відповідно до навчальної програми:

- розуміння прав і свобод людини;
- пояснення принципів рівності та недискримінації;
- аналіз суспільних норм;
- розуміння соціальних ролей;
- пояснення принципів демократії;
- аналіз громадянських ситуацій;
- розуміння механізмів захисту прав;
- робота з суспільствознавчими джерелами;
- участь у навчальних дискусіях;
- обґрунтування власних суджень.

8. Особливості оцінювання у 8 класі

У 8 класі оцінювання спрямоване на розвиток громадянського мислення, розуміння суспільних інституцій, демократичних процесів та можливостей участі в житті громади.

Оцінюються:

- розуміння демократії як суспільної цінності;
- пояснення принципів верховенства права;
- розуміння ролі держави;
- аналіз механізмів громадянської участі;
- знання основ місцевого самоврядування;
- аналіз суспільних проблем;
- розуміння ролі громадських організацій;
- розпізнавання маніпуляцій;
- критичне оцінювання інформації;

- аналіз демократичних процедур;
- аргументування громадянської позиції;
- розроблення пропозицій для розв'язання проблем громади.

9. Особливості оцінювання в 9 класі

У 9 класі оцінювання спрямоване на систематизацію громадянських знань, розвиток критичного мислення, здатності аналізувати складніші суспільні проблеми та приймати відповідальні громадянські рішення.

Оцінюються:

- розуміння принципів демократичного суспільства;
- пояснення функціонування державних інституцій;
- аналіз взаємозв'язків між громадянами, суспільством і державою;
- розуміння правових механізмів захисту прав людини;
- аналіз суспільних конфліктів;
- критичне оцінювання медіаповідомлень;
- розпізнавання інформаційних маніпуляцій;
- аналіз соціальних і громадянських проблем;
- визначення шляхів громадянської участі;
- оцінювання наслідків суспільних рішень;
- розроблення громадянських ініціатив;
- формулювання аргументованих висновків.

Конкретний зміст оцінювання в кожному класі визначається навчальною програмою ліцею.

10. Орієнтовна 12-бальна рубрика оцінювання громадянського кейсу

Критерій	Максимум
Правильність визначення громадянської проблеми	2 бали
Аналіз обставин і позицій учасників	2 бали
Використання правових та суспільствознавчих знань	2 бали
Визначення можливих способів розв'язання	2 бали
Аргументованість запропонованого рішення	2 бали
Прогнозування наслідків і формулювання висновку	2 бали
Разом	12 балів

Рубрика є орієнтовним інструментом предметного оцінювання та може адаптуватися відповідно до навчального завдання.

11. Орієнтовна 12-бальна рубрика оцінювання громадянського проєкту

Критерій	Максимум
Актуальність та обґрунтування проблеми	2 бали
Аналіз інформації та потреб громади	2 бали
Реалістичність запропонованого рішення	2 бали
Планування етапів реалізації	2 бали
Аргументованість очікуваних результатів	2 бали
Презентація проєкту та висновки	2 бали
Разом	12 балів

Під час групової роботи оцінюється індивідуальний внесок кожного учня відповідно до визначених критеріїв.

Фактична реалізація громадянського проєкту поза межами закладу освіти не є обов'язковою умовою отримання високої оцінки, якщо навчальна мета передбачає розроблення й обґрунтування проєктної пропозиції.

12. Види оцінювання

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання здійснюється для відстеження індивідуального навчального поступу, виявлення труднощів і надання конструктивного зворотного зв'язку.

Може передбачати педагогічне спостереження, усні коментарі, самооцінювання, взаємооцінювання, рефлексію, аналіз громадянських кейсів, дискусій та проєктної діяльності.

Результати формувального оцінювання використовуються для підтримки навчання та не враховуються під час підсумкового оцінювання.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється протягом освітнього процесу для визначення рівня досягнення очікуваних результатів навчання.

Учитель визначає кількість, періодичність і форми поточного оцінювання відповідно до навчальних цілей.

Поточні оцінки фіксуються в класному журналі без обов'язкового зазначення груп результатів.

Тематичне оцінювання

Тематичне оцінювання здійснюється за потреби на основі поточних оцінок, результатів тематичної роботи або їх поєднання.

Проведення окремої підсумкової роботи після кожної теми, розділу чи модуля не є обов'язковим.

Семестрове оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється на основі тематичних оцінок, а за їх відсутності — поточних результатів навчання.

За рішенням учителя може проводитися підсумкова семестрова робота, яка охоплює результати навчання, передбачені програмою на відповідний період.

За підсумками семестру виставляється **одна оцінка з громадянської освіти**.

Окремі семестрові оцінки за кожною групою результатів не є обов'язковими.

Річне оцінювання

Річне оцінювання здійснюється відповідно до чинних нормативних вимог з урахуванням результатів навчання протягом навчального року.

Річна оцінка відображає рівень досягнення очікуваних результатів навчання з громадянської освіти.

13. Принципи об'єктивності, недискримінації та поваги до переконань учнів

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах:

- об'єктивності;
- справедливості;
- прозорості;
- неупередженості;
- недискримінації;
- поваги до людської гідності;
- свободи думки й переконань;
- академічної доброчесності.

Не допускається оцінювання учнів за їхні політичні, релігійні чи світоглядні переконання.

Під час дискусій оцінюються:

- розуміння суспільної проблеми;
- достовірність використаних фактів;
- логічність міркувань;
- аргументованість позиції;
- уміння критично працювати з інформацією;
- дотримання визначених навчальних вимог;
- здатність формулювати висновки.

Не допускається зниження оцінки через особисті погляди, сімейні обставини, соціальне походження, матеріальний стан або відсутність досвіду громадської діяльності.

Учні мають право бути завчасно ознайомленими з критеріями оцінювання, отримувати пояснення виставлених оцінок, конструктивний зворотний зв'язок та оскаржувати результати оцінювання в установленому порядку.

Оцінювання не використовується як засіб покарання чи примушування до певних політичних або суспільних поглядів.

14. Нормативні та методичні документи

1. **Державний стандарт базової середньої освіти**, постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п>
2. **Наказ МОН від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів»:**
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-26>
3. **Наказ МОН від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти»:**
<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultataiv-navchannia-uchniv-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity?v=6a8420819f7e7>
4. **Методичний посібник МОН «Громадянська та історична освітня галузь: як оцінювати»:**
<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nush/gio-ociniuvannia-2025-putivnik.pdf>
5. **Модельна навчальна програма «Громадянська освіта. 6–9 класи» (Васильків І. Д., Кравчук В. М., Танчин І. З.):**
<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2024/Model.navch.prohr.5-9.klas-2024/30-12-2024/hromadyanska-osvita-6-9-kl-vasylkiv-ta-in-30-12-2024.pdf>
6. **Модельна навчальна програма «Громадянська освіта. 6–9 класи» (Охредько О. Е., Майорський В. В., Коломєєць Л. Г.):**
<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2025/modelna-navcalna-programa-go-6-9-oxredko-oe-maiorskii-vv-kolomjejec-l-g.pdf>
7. **Перелік модельних навчальних програм для 5–9 класів НУШ:**
<https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni->

[navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku](#)

8. **Роз'яснення МОН щодо оцінювання результатів навчання у 2026/2027 навчальному році:**

<https://mon.gov.ua/news/mon-sprostylo-protsedury-otsiniuvannia-v-bazovii-shkoli>